

Din corespondența lui Octavian Goga* cu Cella Delavrancea

Dintre scrisorile necunoscute publicului, ne-am oprit asupra celor adreseate de poet bunei sale prietene Cella Delavrancea, în saloanele căreia Octavian Goga se întâlnea adesea cu scriitorii timpului și în special cu Alexandru Vla-huță**, prieten comun.

Am ales anume aceste scrisori pentru frumusețea stilului, căldura sufletească, delicatetea și gingășia cuvintelor care se desprind din ele.

FILOFTEIA MIHAI

1

1914 iunie 15, Paris. Octavian Goga comunică prietenei sale Cella Delavrancea impresii de la Paris, din vecinătatea odăitei în care locuiește, copleșit de gânduri, de amintiri și de singurătate și o roagă să-i mulțumească d-lui Delavrancea pentru cuvintele calde rostite cu prilejul alegerii sale ca membru corespondent al Academiei.

Paris 15 iunie 1914

Domnișoară Cella***,

A trecut o săptămână de când sînt pe malul Senei unde m-au primit gândurile d-tale, ca un mănunchi de mirende flori sălbatice... Am tăcut în vremea asta, au fost zile și nopți de frământare, când gândurile și patimile se încaieră și nu dau răgaz ... Acum totul a luat un aspect mai potolit și eu încerc să cobor câteva frînturi pe hîrtie ...

Sînt într-o odăiță vecin cu Sorbonna, cînd mă uit pe fereastră văd zidurile sure ale unei biserici, e împrejur liniște, singurătate. Eu stau învălit în tăcerea mea ca într-o mantie impermeabilă ... și cînd trec prin coridoarele muzeelor — ori pe sub platanii din grădina Luxemburgului — înfășurat în faldurile grele ale tăcerii mele, îmi rădesc pasul de multe ori ...

S-au adunat multe cari apar acolo și se cer la lumină ... Dacă ai fi aici — știi : „Decorul“... În mijlocul acestei păduri de oameni s-ar putea găsi ușor colțul de spovedanie ... Ți-aș povesti multe. D-ta ești cel care vine, eu sînt cel care pleacă. Drumul meu a fost mai lung, cu mai multe cotituri și prăpăstii, ți-aș

* Fondul de corespondență Octavian Goga, aflat în colecțiile Bibliotecii Academiei R. S. România, cuprinde un număr de peste 500 scrisori, în bună parte adreseate și primite de la familie și prieteni, iar celelalte către sau de la personalități diverse cu care Octavian Goga era în contact datorită multiplelor sale preocupări de scriitor, gazetar, orator și om politic. În acest fond semnalăm câteva autografe prestigioase : Titu Maiorescu, George Enescu, Grigore Antipa, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Al. Vlațuță, Elena Văcărescu, Martha Bibescu, Sextil Pușcariu și alții. Cf. Daniela Poenaru, *Octavian Goga în Corespondență*, București, Edit. Minerva, 1975 și Al. Bojin, *Alexandru Vlațuță. Viața și opera*, București, 1956.

** Al. Vlațuță și soția sa Ruxandra îl cunuseră pe Goga cu prima sa soție, Hortensia Cosma, la Sibiu în 14 octombrie 1906 după cum reiese din scrisoarea din Sibiu, 14 octombrie 1907 : „Iubite nașule, azi e anul de cînd am fost purtați de părintele Cristea pe la icoane. Închinăm în sănătatea nașilor noștri, a fost mîna bună a lor, Octavian“. Cf. Al. Bojin, *op. cit.*, p. 437.

*** Pe un colț al scrisorii — autograf Cella Delavrancea : 1 iulie 1914. Frumoasă scrisoare de la Pribeaga.

spune multe din el ... Auzindu-le poate mina d-tale fină cu nervura albastră în care dorm atâtea cintece — ar tresări puțin — și buzele s-ar strînge de fiorul unei clipe ... Auzindu-le crîmpele dezordonate rupte din o îndelungată tăcere — ai înțelege cite ceva din zîmbetul blind și sceptic care mi se ivea acolo pe terasa de la Cotroceni — și căruia d-ta, cu adorabila, cu copilăreasca d-tale protestare îi ziceai „frică“ ...

Dar decorul stă singur, d-ta domnișoară Cella, la trei mii de kilometri. Distanța e prea lungă pentru un patrafir, dar prea scurtă ca să n-o putem străbate cu fulgurele răzlete ale sufletului.

Vom fi prieteni, totdeauna prieteni buni, cele cîteva zile din apropierea d-tale mi-au lăsat atîta farmec, atîta finețe, atîta distincție, că n-au să mă părăsească niciodată. Am să le țin în jurul meu, să le fac să defileze înaintea mea, dimineața și seara, în ceasurile cînd nu ne aude strigătul de afară. Am să le plimb prin colțurile Europii, pe sub arcurile de triumf — am să le duc la Seghedin ... Viața e prea scurtă — ca lumina care-ți strălucește în drum să n-o iei întregă cu tine ... Eu am găsit puțină pînă astăzi și de aceea te duc toată cu mine.

Scrie-mi deci cîteodată. După masă — seara ... cînd s-a făcut tăcere și deasupra statuetei de pe pian tremură încă cîteva accente din nocturnele lui Chopin — scrie-mi rînduri limpezi — cu străluciri de virfuri de pumnale — cari dau atîta farmec scrisului d-tale. Am să-ți scriu și eu și din cuvintele noastre se va ridica puntea de la suflet pe care nu va putea s-o dărîme nimeni ...

Zilele acestea am să trec pe la domnișoara Pica¹ — Ștînd cu dînsa de vorbă îmi va reînvia din nou largul Saharei ... și o să (vă) văd departe țîșnind din întuneric ca două picături de foc „ochii leopardului“.

Astăzi am primit vestea² d-tale cu alegerea de la Academie, spune-i, te rog, mulțumiri din inimă d-lui Delavrancea — pentru cuvintele calde ... aș dori să cred mai mult în rostul meu din viitor — ca să pot nădăjdui că vreodată cîndva am să le merit. Astăzi sînt prea frămîntat de îndoieli ...

Iartă-mă pentru tăcerea de o săptămînă și dă-mi mina s-o sărut o dată, încă o dată ...

Cella Delavrancea

București

str. Icoanei No. 1

Nu-l uita pe

Pribeagu

3(1)

Biblioteca Academiei R. S. România, S

CDLXXI

¹ Pica (Niculina, pictoriță) soră mai mică cu patru ani decît Cella, care în perioada respectivă studia Belle-Artele la Paris.

² În ședința Academiei Române din 29 mai 1914 de sub președinția doctorului C. I. Istrati, aprecierile asupra activității literare a poetului Octavian Goga au fost făcute în scris de Barbu Ștefănescu Delavrancea și citite în ședință de I. C. Negruzzi. Iată relatarea din Anale: „— Secțiunea a decis să propună plinului alegerea d-lui Octavian Goga ca membru corespondent român într-unul din cele două locuri vacante din Secțiune și a amînat pentru sesiunea viitoare propunerea pentru al doilea loc vacant. În lipsa d-lui B. Delavrancea, d-l I. C. Negruzzi citește următoarea expunere asupra activității literare a d-lui Octavian Goga: „Secțiunea literară a ales cu unanimitate de voturi pe d-l Octavian Goga ca membru corespondent al Academiei Române. „Octavian Goga s-a impus atențiunii generale a neamului întreg prin vers și prin proză. Versurile sale sînt ale unui adevărat poet, căci — izvorînd din adîncul unui suflet nobil — înduioșează și revoltă, luminează și uimesc, farmecă și înalță, fie coborîndu-se la viața celor mai umiliți creștini, fie ridicîndu-se la măsura aspirațiilor noastre de popor care suferă: luptă și caută să învingă. În el, trecutul, prezentul și viitorul nostru sînt de o singură ființă cu dureri mari și nepotolite încă. El se adresează și copiilor și tinerilor și bătrînilor, — și toți îl înțeleg ca pe un poet al tuturor. „Verbul“ lui fiind „verbul“ Românilor de pretutindenea. În proză e totdeauna învățat și științietor și de aceea Academia Română îi face onoarea și se onorează, alegîndu-l ca membru corespondent al ei, pînă ce, peste puțin, va trebui să-l prenumărăm ca membru activ în rîndurile noastre. Fîrtește, d-lor, că toți dorim să deschidem cit mai larg ușile acestei înalte instituțiuni culturale generațiunilor tinere înzestrate și cu entuziasm curat la munca națională“.

Se procede la vot al cărui rezultat este: votanți 21, voturi 21. D-l Președinte anunță că d-l Goga a întrunit unanimitatea voturilor și-l proclamă membru corespondent al Academiei în Secțiunea literară. *Analele Academiei Române*, Seria II, tomul XXXVI, 1913—1914, București, 1914, p. 173, 182.

2

1914 iulie 4, Paris. Octavian Goga răspunde Cellei Delavrancea la o scrisoare primită. Îi relatează întâlnirea cu Pica, Victor Eftimiu și Eugen Lovinescu. Mulțumește pentru recomandarea ce-i face de a nu-și neglija talentul. Este copleșit de sentimentele de prietenie ce-i poartă pe care și le exprimă cu decență și cu eforturi pentru a le stăvili.

Paris 4 iulie 1914

Domnișoară Cella *,

În odăița mea de oțel, la o masă încărcată de cărți — stau de vreo două ceasuri răzimat pe coate — cu degetul apăsător pe buze — așa cum mă știi — și recitesc cine știe a cita oară scrisoarea d-tale ... Ce rînduri ciudate ... cum să-ți spun e un snop de fulgere, un mănunchi de virfuri de floretă nu mi-ar putea da o strălucire mai vie, mai nervoasă, ca împletitura asta de slove capricioase ... de două zile de cînd le-am primit se țese tot mai des în jurul meu rețeaua acestui fluid magnetic care-ți strînge pieptul și mintea ca într-o cingătoare de oțel ... le recitesc și acum și văd dincolo de ele în atelierul minunat din care pornesc la drum ... le recitesc și simt umplîndu-se tot mai mult singurătatea asta de d-ta — domnișoară Cella ... De aici din liniștea mea te văd limpede, intens, cu o viziune aproape materială. Îmi defilează pe dinainte ca desrobite dintr-o închisoare — amintiri, frînturi de clipe, tresăriri, vorbe rupte ... te văd la pian cu buzele strînse — cu ochii ca jarul — cu degetele înfigîndu-se într-o rapsodie de Liszt, sălbatecă, mîndră, arzînd ca un vârtej din simunul Saharei ... Te văd sgulită¹ la mesita predestinată pentru rînduri intime, în alergarea condeiului — și te se alungă imaginile ca o turmă de căprioare — văd așa de bine cum tresar ușor de fiorul unei clipe fibrele albastre ale inimii ... Îți văd strălucirea umedă a ochilor — cînd stai nemîșcată în ușa salonului d-șoarei Margareta — așa încremenită că, aveam iluzia unui tablou — cum aș putea să-ți lămuresc cu atîtea arătări — cari se gonesc ca într-o poveste orientală — în întunerecul nopților mele nedormite ? ... Poate crîmpeie numai — se vor smulge vreodată din viziunea asta, ca să aprindă ritmul unor cîntece pline de soare ...

Noi nu ne știm de mult, domnișoară Cella — dar ne-am spus multe cu tăcerea noastră de-atîtea ori ... Un cuvînt rostit pe jumătate lumină ca un fulger pînă-n adîncul unei prăpăstii ... De aceea simt că revederea noastră nu e numai visul unei nopți de vară, că are înțelesuri mai adînci, valuri mai tulburi, mai primejdioase poate —

Am apăsător condeiul aici aproape să se frîngă și acum lasă-mă să-mi reiau sobrietatea stilului — la care mă condamn ...

Îmi spui așa de frumos să nu-mi fiu necredincios mie însumi să nu-mi neglijez — cum zici d-ta — talentul ... Mulțumesc, mulțumesc. În grădina mea de la țară am într-un colț un măr frumos ... l-am rugat astă toamnă să înflorească și nu m-a ascultat știu eu ... bruma ... soarele ... pămîntul ... Sînt atîtea ... cari pun stavilă unei teorii cînd ar vrea să se deschidă ... Profetețiile cari ar fi să-mi alunece în clipa asta sînt mai mult posomorite ... Dar dă-mi mîna să-ți mulțumesc ... Așa ... Și fiindcă vine vorba și de literatură să vorbim și de cei care o iau în deșert. Am văzut deunăzi din întîmplare pe domnii Eftimiu și Lovinescu ... Din unele cuvinte, aluzii — spuse pe departe — am înțeles că prieteșugul nostru nu le e străin — i-a intrigat chiar ... Mă gîndesc că ajungînd în fața d-tale țî-ar fi spus cuvinte de hulă acei cari au tot putea să mă urască fără a primi în schimb ura mea ... Nu-i nimic ... Singura mulțumire ce am avut de pe

* Pe scrisoare-autograf Cella Delavrancea : „Tata îi înlesnise plecarea la Paris. Eu l-am poreclit — Pribeagu. L-am cunoscut în 1914“.

Nota M.F. Octavian Goga semnează sub diverse pseudonime dar în nici o lucrare tipărită nu apare semnătura „Pribeagu“.

În arhiva personală a poetului, aflată la Biblioteca Academiei R. S. România, la cota I mss 55 se găsește în manuscris original o poezie dedicată : „Domnișoarei Cella 27 ian. 1915“ cu semnătura — Pribeagu. Poezia este publicată de Ion Dođu Bălan sub titlul „O ramură întîrziată“ în *Octavian Goga. Opere*, II, București, Edit. pentru literatură, 1967, p. 104.

¹ tristă, descurajată.

urma lor e că am aflat de al ei adresa d-șoarei Pica (o pierdusem zăpăcit) cu care am fost într-o seară la Comedie. Deși în societatea lor n-am avut ocazia să înlătur sfiala primei întâlniri, totuși ne-am strins mâna ca vechi cunoscuți ... Miine sau poimîne o să mă duc la dânsa din nou să stăm de vorbă liniștiți. Are ochi mari cari luminează toată fața — umezi — în zîmbet, o linie de melancolie din care aleg și dorul de casă. Vorbindu-i am să am pentru câteva momente iluzia că sînt acasă la dv. în adorabila societate de Tontolini². Am să văd gestul de menuet al d-șoarei Bebe³ și pe mine făcînd prostii imitînd d.e. pe Madame Smara⁴.

Atîtea sînt cari îmi trec pe dinainte ca într-un caleidoscop vrăjitor ... prea multe ca să le pot pierde vreodată ...

Oriunde aș fi în rătăcirile mele, oricît ai vrea vreodată să mă exilezi din amintirea d-tale, oricît ar vrea alții, am să te port așa cu mine ca să-mi vorbești cînd tac toate din jur — noaptea cînd se simt păcatele — și tainele.

Dă-mi mîna acum, o sărut o dată, de două ori ... și dacă mă opresc e că mă încremenește aceeași putere de voiță care mă costă mult.

Mai gîndește-te la
Pribeagu

BARSR, S 3(2)
CDLXXI

3

1914 octombrie 3, București. Venit de peste munți în capitala României, Octavian Goga se confesează Cellei Delavrancea, arătîndu-și nemulțumirile și frămîntările de care este cuprins, odată cu izbucnirea primului război mondial, în lupta pentru triumful ideilor sale naționale.

3 octombrie 1914

Domnișoară Cella,

Îți mulțumesc că te apropii de mine în momentele acestea și-mi întinzi mîna. În fiorul ei simt continuarea propriului sbucium¹ în care mă sbat fără o clipă de liniște. Niciodată n-am fost ca acum la marginea prăpastiei ... Zilele trec una după alta cu mici combinații de culise diplomatice, ca tîrguieși mărunte de mici negustori în vreme ce flacăra ne încinge de toate părțile ... Nu știu dacă ni se va da o fărîmătură de bacșiș care va împlini și mai mult mentalitatea bietului nostru popor cu concepția pomanagiilor care mișună prin cafenelele din București ... Nu știu ... dar îmi dau seama că libertatea unui neam dacă n-a fost pecetluită cu sînge, creează o atmosferă morală de tot coborîtă ... de aceea simt că mă sugrumă parcă aerul îmblesit de tîrguială ...² legat de mîini și la gură de făgăduinți care mi-au smuls tăcerea mă plimb ca un somnambul pe uliți. Sînt străin. Sînt bolnav, ca în preludiul unei agonii ... Tot dorul de libertate acumulat de atîtea generații în vinele mele îmi svîcnește la tîmple și vrea să ceară cuvînt ... Știu că tot ce am clădit o viață, credinți, visuri, aspirații, toate sforțările de a înlătura paravanul murdar care oprește privirile unui neam spre orizontul larg al umanității toate sînt în joc ... Dacă vor cădea acum va fi o prăbușire mare pe vecie, o infamie care va avea stigmatul eternității. Simt că într-o astfel de vreme pentru stîrvirii mărunte petecul nostru de pămînt se va cufunda în

² De la Lorenzo Tonti care înseamnă o asociație mutuală sau un joc de cărți.

³ Bebe — soră mai mică a Cellei (profesoară de franceză).

⁴ Pseudonimul scriitoarei din Tîrgoviște Smaranda Gheorghiu, născută Andronescu.

¹ Provocat de frămîntările politice din țară după declanșarea primului război mondial.

² În perioada respectivă Octavian Goga se afla la București unde activa în slujba cauzei naționale, luptînd prin cuvîntări și scris pentru ieșirea țării noastre din neutralitate. Nefiind la curent cu eforturile diplomatice ale României pentru realizarea idealului național, în „Cîntece fără țară“, apărute atunci, critică aparenta nepăsare a guvernului față de frații de peste munți care mureau nevinovați pe fronturi străine pentru interesele Austro-Ungariei.

mocirla sufletelor mici ... Eu n-am să-l văd însă din colțul de Argentinie unde o să-mi asez la odihnă corabia înfrântă.

Vezi ce mă frământă deci și iartă-mă că tac — că nu-ți torn gândurile mele în snopi de lumină cum aș dori atât de mult în toate clipele când îmi apar ochii strălucitori pe urma unei nocturne de Chopin ... Dar sînt discordat ca o harfă dogită la un colț de anticar. Nu pot înfiripa un mănunchi. Și înțeleg că tocmăi acum ar trebui să-ți vorbesc limpede și frumos. Acolo unde te găsești în izolarea distinsă a brazilor de la Sinaia în căsuța albă, prin rostul d-tale trebuie să găsească o apreciere, ceva din cutremurul nostru al tuturor, un fior din virful care ne sguđuie inimile. Domnișoară Cella — pătrunde-te de datoria asta. Nici nu trebuie să ți-o mai amintesc, știu că ești pătrunsă ... și am o mare mulțumire cînd mă gîndesc că acum — în acest moment cînd îți aștern în pripă rîndurile mele din singurătatea posomorită a unei camere de hotel — acum d-ta poate ai făcut să cadă în sufletul sensibil al unei domnițe un picur din speranța noastră ... E o min-giere să te știu acolo și să nu te miri — dacă într-o după masă plimbîndu-te pe aleile dintre brazii întunecați ca și noi — ai să-l vezi pe pribeagul d-tale prieten — venit pe cîteva ceasuri să-ți simtă apropierea materială în vecinătatea imediată.

În apăsarea continuă care mă descurajează am avut o clipă de lumină — scrisoarea de la fratele³ meu care mă vestește că e rănit dar a scăpat de la o moarte stupidă. Acum e în Siberia și peste cîteva zile îmi va comunica adresa lui definitivă.

Srie-mi, te rog, de unde ești ... scrie-mi gînduri, impresii, licăriri de speranțe ... Ce vezi, ce crezi, ce visezi ?

Voi căuta și eu să găsesc momente mai potolite cari să mă lase să-ți trimit crîmpele măcar din rîurile de lumină cu care ți-am înconjurat ființa ... Cînd va veni o zi care să ne-aducă isbînda a cărei așteptare înfioară acum — atunci odată și odată, se va înfiripa un cîntec senin care va prinde clișiva stropi de senin dintr-un vis care n-a încetat să se urzească...

Vreau mîna — Așa.

O sărută

Pribeagu

Cît mai stai ?

Domnișoarei Cella Delavrancea
Sinaia
Castelul Pelșor

BARSR, S $\frac{3(3)}{CDLXXI}$

4

1915 aprilie 25, Techirghiol. Poetul Octavian Goga aflat pe țăr-mul mării, scrie Cellei Delavrancea despre cadrul senin, liniștit și singurătatea în care trăiește aici. Amintește de gînduri și preocupări trecute, resemnă și tot mai convins de zădărnicia vieții, apreciază că numai anumite clipe „suspendate” din viață au un rost.

Tekirghiol 25 aprilie 1915

Domnișoară Cella,

Azi e a treia zi de cînd sînt aici între Ghiol și mare — cu tătarii și cu ciorile — o societate potrivită pentru anume gînduri. Singurătățile astea cari pun o distanță între tine și trecut, mie totdeauna mi-au fost dragi, fiindcă totdeauna îți dau perspectiva depărtării și vezi mai limpede ... Așa văd eu mai limpede

³ Eugen Goga, scriitor și ziarist, fratele mai mic al lui Octavian, născut în decembrie 1889 la Rășinari. În 1912 îl aflăm ca redactor la „Românul” din Arad. Este trimis de Austro-Ungaria pe frontul din Serbia. A fost luat prizonier și transportat într-un lagăr la Tomsc în Siberia. Eliberat, vine în România unde se înrolează ca voluntar și ia parte la luptele din Dobrogea.

acum cînd mă întorc seara acasă de la mare. Sînt — lucruri — credințe, hotărîri cari aici iau o formă mai incheată, mai definitivă. S-o știi de la mine dacă vei ajunge vreodată în viață la o clipă de răspîntie (se întîmplă și astea ...) Atunci să nu dai răspunsul pînă nu vii la mare să stai de vorbă cu ea.

Am avut ieri o zi frumoasă. Am stat pe mal în nisip toată după-amiaza pînă a înserat. Valurile se împărțiseră parcă — loveau stîncile așteptîndu-se unul pe altul — ca într-un răsuflet de piept imens se ridica și cădea apa, era culoare, ritm, orizont. Cum stam pe plajă întins — cu mîinile sub cap, mă topisem în gol, nu mai știam cum mă chiamă, nici de unde sînt... Gîndurile sboară ca un pumn de fulgi luați de vînt... Uitîndu-mă așa pe unde cum se frîngeau dantelele aproape de mine mi-am adus aminte de ce-ți spuneam în seara cînd ne-am văzut pe urmă. Abia aici înțeleg cîtă dreptate aveam cînd te asemănam cu un inel de spumă de mare... ca să înțelegi deplin vorba mea, ar trebui să vii aici să ne plimbăm împreună pe malul Pontului Euxin...

Dragă prietenă, ți-am vorbit și de alte ori ori și ți-o spun și acum : sufletul se cere după un cadru. E o tendință de armonie care-l cere... Sînt senzații cari într-un colț de salon amuțesc, cărora le trebuie largul cerului, ori întinderea mării...

Aici am cadru... de aceea în tăcerea asta sînt cu mult mai senin. Mi se desenează parcă departe drumuri pe cari voi umbla, renasc planuri cari mi se părea c-au murit... Ce păcat că nu ești aici să vorbim și să tăcem laolaltă... Vezi, eu sînt tot mai convins de zădărnicia vieții, deși mi se pare că e făcută anume pentru astfel de clipe suspendate. Numai aceste au un rost.

Scrie-mi două surbe... eu voi căuta — firește să smulg cîteva frînturi care trec așa fugare prin minte...

Dacă voi scrie am să ți le trimit...

Ele sînt ale mării și ale dumitale...

Stringe mina,
Pribeagu

Mai rămîn aici încă mult...

BĂRSR, S $\frac{3(4)}{\text{CDLXXI}}$

„Cîntecul libertății“. Marș inedit de Ion Popescu din Măinești*

Este știut că mișcarea de afirmare a națiunii române spre împlinirea ideilor de libertate socială, unitate și independență națională, intensificată la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, și-a făurit și simbolurile care o individualizau și-i cereau un nou suport, anume, stema, drapelul și imnul național.

Fără a face un istoric al acestui din urmă simbol¹, amintim de existența unui imn în timpul revoluției din 1821. În 1845 a fost compus la Iași un alt imn cu conținut agitatoric revoluționar². În Muntenia luau naștere „Hora muntenească“,

* Redacția mulțumește și pe această cale muzicologului Viorel Cosma pentru amabilitatea cu care a răspuns solicitării noastre. De asemenea aducem mulțumiri prof. Marin Velea pentru transcrierea partiturii, și colegului nostru Marcel Ciucă pentru observațiile competente și transcrierea textului.

¹ Vezi de pildă Petre Brâncuși, *Istoria muzicii românești*, București, Edit. muzicală, 1969, p. 113—123.

² *Marche Valaque arrangée pour le piano par M. Jules Alari d'après une partition de musique militaire „Hora Roumanieska“*; Cf. *„Voyage dans la Russie Meridionale et la Crimée par la Hongrie la Valachie et la Moldavie executé en 1837 sous la direction de M. Anatole de Demidoff... Paris, tome premier, 1840, anexă.*